

**ТРАНСФОРМАЦІЯ СУБ'ЄКТА ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
В ОБ'ЄКТ СВІТОВИХ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН**

Челомбитько В.В., Озарко К.С., Михайлюк М.М.

Одеська національна академія зв'язку ім. О.С. Попова,

65029, Україна, м. Одеса, вул. Ковальська, 1.

ndii@i.ua

**ТРАНСФОРМАЦИЯ СУБЪЕКТА ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКОЙ
ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В ОБЪЕКТ МИРОВЫХ
ФИНАНСОВО-ЭКОНОМИЧЕСКИХ ОТНОШЕНИЙ**

Челомбитько В.В., Озарко Е.С., Михайлюк М.М.

Одесская национальная академия связи им. А.С. Попова,

65029, Украина, г. Одесса, ул. Кузнечная, 1.

ndii@i.ua

**TRANSFORMATION OF THE SUBJECT OF FOREIGN TRADE
TO THE OBJECT OF WORLD ECONOMIC AND FINANCIAL RELATIONS**

Chelombitko V.V., Ozarko K.S., Mychajlyuk M.M.

O.S. Popov Odessa national academy of telecommunications,

1 Kovalska St., Odessa, 65029, Ukraine.

ndii@i.ua

Анотація. Розглянуто питання глобалізації ринків виробництва товарів та надання послуг і пов'язані з цим проблеми зовнішньоекономічної діяльності нашої держави. Окреслено шляхи трансформації суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності в об'єкт світових фінансово-економічних відносин. Визначено завдання вищого менеджменту підприємства зв'язку щодо урахування сучасних тенденцій розвитку глобальних ринків надання послуг. Запропоновано підхід щодо удосконалення діяльності менеджменту підприємства шляхом розробки та реалізації виваженої кадрової політики, що покликана сприяти відбору, підготовці, перепідготовці та навчанню персоналу фінансової і маркетингової служб підприємства з урахуванням вимог сучасної економіки.

Ключові слова: глобалізація світової економіки, світовий поділ праці, суб'єкт та об'єкт міжнародних економічних відносин, фінансовий менеджмент та маркетинг, кадрова політика.

Аннотация. Рассмотрены вопросы глобализации рынков производства товаров и оказания услуг и связанные с этим проблемы внешнеэкономической деятельности нашего государства. Определены пути трансформации субъекта внешнеэкономической деятельности в объект мировых финансово-экономических отношений. Определены задачи высшего менеджмента предприятия связи с учетом современных тенденций развития глобальных рынков предоставления услуг. Предложен подход к совершенствованию деятельности менеджмента предприятия путем разработки и реализации взвешенной кадровой политики, которая призвана способствовать отбору, подготовке, переподготовке и обучению персонала финансовой и маркетинговой служб предприятия с учетом требований современной экономики.

Ключевые слова: глобализация мировой экономики, мировое разделение труда, субъект и объект международных экономических отношений, финансовый менеджмент и маркетинг, кадровая политика

Abstract. The questions of globalization of markets of production of goods and services and related issues for foreign economic activity of our country are described. Outlined ways of transformation of foreign economic activity to the object world financial and economic relations. Defined task senior management of communications companies to incorporate current trends in the global markets of service. An approach for

improving the management of the company by developing and implementing a balanced personnel policy, which is intended to facilitate the selection, training, retraining and training of personnel and financial services marketing company to meet the requirements of a modern economy.

Key words: globalization of the world economy, global division of labor, the subject and object of international economic relations, financial management and marketing personnel policy.

Протягом останніх двох десятиліть у світовій економіці відбуваються процеси, які у найчастіше вживаному та прийнятному для осмислення вигляді, отримали назву «глобалізація». За коротким терміном криється складний процес створення фактично єдиної спільноти людей, існування якої забезпечується поєднанням у цілісну структуру різних напрямів життєдіяльності суспільства.

Визначальним для характеристики цієї системи залишається процес поступового об'єднання місцевих, національних, регіональних ринків в єдину цілісну структуру – глобальні ринки товарів та послуг; ринки фінансів та страхових послуг, цінних паперів, інвестицій; ринків інтелектуальної власності, винаходів, наукових здобутків, інноваційних технологій; ринків енергоносіїв, сировинних ринків та багатьох інших.

Об'єднуючі процеси, що відбуваються практично у кожному напрямку соціально-політичної та/або фінансово-економічної складових суспільного життя, супроводжуються виникненням суперечностей і поглибленням кризових явищ у відносинах між усіма учасниками процесу глобалізації життя людської спільноти.

Метою статті є визначення підходу до удосконалення діяльності менеджменту підприємства шляхом розробки та реалізації виваженої кадрової політики, що покликана сприяти відбору, підготовці, перепідготовці та навчанню персоналу фінансової і маркетингової служб підприємства з урахуванням вимог сучасної економіки.

Глобалізація, яка виникла у результаті еволюційних процесів у житті людства, стала наслідком міжнародного поділу праці, який максимально повно характеризує відносини, що склалися між окремими підприємствами, компаніями, державами, групами держав у їх фінансово-економічних, суспільно-політичних, соціально-громадських відносинах.

Перші кроки у напрямку до світового поділу праці були зроблені ще наприкінці 18 – початку 19 сторіччя. Саме у цей період розпочався перший етап промислової революції: фактично ще на етапі зародження сучасних, а на той час – нових, економічних взаємовідносин «капіталістичного способу виробництва».

Світовий поділ праці на цьому етапі базувався на природній основі – відмінностях між різними країнами у природно-кліматичних умовах, сировинних ресурсах, географічному положенні та ін. Процес становлення світового поділу праці на тому етапі був зумовлений переходом від мануфактури до крупної машинної індустрії у країнах Європи, всіма складовими суспільно-економічних, політичних, фінансових складових, які у підсумку і дістали назву – промислова революція.

Подальший стрімкий розвиток економічних відносин, становлення фінансових ринків, удосконалення та розвиток промислового сектору, спеціалізація в окремих напрямках: виробництво засобів виробництва і виробництво предметів споживання. Такий поділ можна вважати достатньо умовним, адже кожна країна, яка входила у промислову революцію, намагалася максимально ефективно використати свої потенційні можливості, спрямувати їх на максимально ефективне задіяння.

Промислова революція, науково-технічний прогрес, розвиток і удосконалення виробничого процесу, технічний розвиток засобів виробництва та максимальне забезпечення споживчого сектору за рахунок розширення виробництва засобів виробництва та виробництва продуктів споживання, прогрес у соціально-політичних відносинах у суспільстві обумовили подальше поглиблення спеціалізації. Ці всі аспекти промислової революції були покладені в основу розвитку міждержавних відносин, формування, становлення та розвитку міжнародної кооперації.

Інтенсифікація та зміцнення кооперації при одночасному поглибленні спеціалізації, до якої сьогодні активно залучаються вже навіть окремі держави (не кажучи про окреме підприємство, компанію або корпорацію), обумовлює необхідність створення та забезпечення надійного функціонування системи управління світовим господарським комплексом, усіма його складовими.

Побудова максимально ефективної системи управління світовим господарським комплексом, за умови «реальної відсутності світового уряду», неможлива без створення технічної основи системи управління. Вона має забезпечувати максимально ефективно передавання/приймання сигналів управління, які, у першу чергу, розглядаються як сигнали, що формують «ринку споживання товарів, робіт та послуг». При цьому, чітка взаємодія всіх органів і складових системи управління забезпечується шляхом генерування, передавання, приймання, оброблення, аналізу, систематизації сигналів, що формуються у системі управління.

Її технічну основу становить інформаційно-комунікаційна мережа, яка забезпечує надійне передавання сигналів управління не лише в межах однієї економічної структури (підприємства, компанії або навіть у рамках окремої національної економіки), а між країнами, групами країни, що у рамках світового поділу праці «у загальносвітовому виробничому процесі» виконують функції окремої ділянки виробництва.

Установлення господарських взаємовідносин між усіма учасниками єдиного світового виробничого процесу як у межах одного підприємства, так і у рамках цілісного світового господарчого комплексу вимагає їх нормативно-правового врегулювання. І це має відбуватися як на рівні національного законодавства, так і міждержавних угод, договорів, інших нормативно-правових актів.

Одним із визначальних елементів таких нормативно-правових документів є фінансово-економічно обґрунтоване визначення суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності – учасника міжнародних економічних взаємовідносин. Так, згідно із Законом України «Про зовнішньоекономічну діяльність» суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності це ті, хто здатні відносно незалежно діяти в міжнародному економічному середовищі з метою реалізації своїх переважно економічних інтересів [1]. До складу суб'єктів міжнародних економічних відносин відносяться домогосподарства та окремі фізичні особи, підприємства, держава і державні органи, міжнародні організації та інтеграційні об'єднання.

У сучасній економічній теорії термін «міжнародні економічні відносини» (або зовнішньоекономічна діяльність – з точки зору діючого законодавства) має декілька значень, а саме:

- сукупність суспільно-виробничих зв'язків суб'єктів світового господарства;
- система зв'язків національних економік різних країн, яка ґрунтується на міжнародному поділі праці;
- система господарських зв'язків фізичних та юридичних осіб на інтернаціональному рівні держав, груп держав, міжнародних економічних організацій, що орієнтовані на реалізацію їх потреб.

Проте, незважаючи на різні формулювання, кожне із вищенаведених визначень чітко вказує саме на те, що це відносини господарюючих суб'єктів, які відповідно до загально визнаних норм прийнято називати суб'єктами [1, 2].

При цьому, розглядаючи питання міжнародних економічних відносин як результат співпраці (взаємодії) суб'єктів господарської діяльності слід зупинитись, також, і на понятті «об'єкт міжнародних економічних відносин» – ще одному не менш важливому їх елементі.

Українські законодавці, створюючи нормативно-правову основу забезпечення і захисту інтересів національних товаровиробників і держави в цілому при входженні нашої держави у світовий господарчий процес, приділили головну увагу основному елементу – суб'єкту.

Проте, при цьому необхідно враховувати, що об'єкт зовнішньоекономічної діяльності, як не менш важливий елемент міжнародних економічних відносин, залишився практично поза їхньою увагою. Хоча, з точки зору становлення та розвитку міжнародних відносин, ці два поняття мали б розглядатися у повній єдності. Адже, об'єкт зовнішньоекономічної діяльності

це те, на що спрямована діяльність суб'єкта. Тому, визначаючи роль і місце суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності національних товаровиробників у системі міжнародних економічних відносин, необхідно було б визначити загально правові критерії і для об'єктів таких відносин. І саме з точки зору захисту інтересів національних виробників товарів, робіт та послуг як суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності.

Відсутність у національному законодавстві [3] поняття «об'єкт зовнішньоекономічної діяльності» цілком зрозуміле. На початкових етапах розробки та реалізації самостійної, як внутрішньої, так і зовнішньої політики набувався лише перший досвід зовнішньоекономічної діяльності. Підтвердженням недосконалості прийнятого нормативно-правового акта може бути той факт, що протягом усього періоду дії цього закону до нього 47 разів вносилися різноманітні поправки. Хоча безперечними «лідерами» у питанні внесення поправок та змін (до моменту прийняття Податкового Кодексу України) залишалися Закони України «Про оподаткування прибутку підприємств» та «Про податок на додану вартість».

З точки зору захисту фінансово-економічних інтересів національних товаровиробників саме ці підставові нормативно-правові акти мали б бути визначальними. Їх основні положення мали б регулювати фінансово-економічні взаємовідносини між національними виробниками товарів та послуг та їх зарубіжними конкурентами у межах українських національних ринків. Хоча, через появу зарубіжних конкурентів на українських ринках товарів та послуг достатньо умовно, можна було б називати їх виключно «національними». Конкурентна боротьба між різними товаровиробниками поступово перетворює «національний» (за територіальною ознакою) ринок у частину світового господарчого комплексу – частку світового ринку товарів та послуг. А це, у свою чергу, обумовлює поступове набуття будь-яким національним товаровиробником статусу «суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності», навіть якщо підприємство і не ставило перед собою мету про вихід на світові ринки та проведення зовнішньоекономічної діяльності.

Проте, спираючись на головну ознаку суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності, – це той, хто має можливість проводити відносно самостійну економічну діяльність у власних інтересах, а також, враховуючи сучасний стан світового господарчого комплексу, маємо можливість стверджувати наступне.

Для переважної більшості національних товаровиробників процес поступового перетворення їх у суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності фактично перетворюється у процес формування їх у якості «об'єктів» міжнародних економічних взаємовідносин (зовнішньоекономічної діяльності). І відбувається це, у першу чергу, внаслідок об'єднання національних та регіональних ринків в єдиний світовий ринок товарів та послуг. Адже, національний товаровиробник у рамках глобалізацій цих процесів, що відбуваються у світовому господарчому комплексі повинен конкурувати із зарубіжними товаровиробниками вже не тільки на зовнішніх, а й на внутрішніх ринках внаслідок поступового «відкриття» національної економіки.

Повертаючись до питання виходу нашої держави на міжнародні ринки, включення її у світовий господарчий комплекс та участь у світовому поділі праці маємо зазначити наступне. Практично повна відсутність будь-якого досвіду у проведенні зовнішньоекономічної діяльності, з урахуванням усіх недоліків економічної моделі створеної у СРСР, і складовою частиною якої (навіть з набуттям незалежності) Україна ще тривалий проміжок часу залишалася.

Адже, до розпаду СРСР всі питання зовнішньоекономічної діяльності (і, у першу чергу, їх фінансово-економічні та правові аспекти) повністю були підпорядковані і знаходилися виключно у компетенції центральних органів влади Радянського Союзу. В той самий час, СРСР, використовуючи власний природній сировинно-економічний потенціал та докладаючи значних зусиль, побудував систему, яка була заснована на засадах «закритої економіки», забезпечуючи управління та дієвий контроль над її функціонуванням. Створена економічна модель була практично повністю виведена зі світового економічного процесу, який, у вигляді цілісної структури міжнародних економічних відносин на момент розпаду СРСР, вже практично був повністю сформований.

Відбувся, але вже на практичному рівні, світовий поділ праці, в тому числі внаслідок формування ринків товарів та послуг, які за своєю суттю становили основу системи економічних відносин, які при цьому визначали рівень економічного розвитку, що забезпечував наповнення ринків товарами та послугами. Однією з багатьох причин розпаду Радянського Союзу саме і стало те, що економічний потенціал такої великої держави, але «штучно усуненої» від світового поділу праці, не зміг повністю бути ефективно задіяний для забезпечення сталого економічного розвитку.

При цьому слід мати на увазі наступне. У складі колишнього Радянського Союзу економіка України розвивалась, майже не беручи участі в міжнародному поділі праці. Міждержавні господарські зв'язки СРСР були розвинені недостатньо. Це було зумовлено цілою низкою факторів, які тим або іншим чином продовжують впливати на економічний стан та конкурентоспроможність як окремих підприємств, так і всього господарчого комплексу нашої держави, а саме:

- а) ідеологічні особливості радянської економіки;
- б) обмеженість виходу на світовий ринок, особливості формування цін, обмеженість розвитку прогресивних форм зовнішньоекономічної діяльності, тобто закриті неринкова економіка;
- в) багаті природні ресурси союзних республік і загальносоюзний поділ праці;
- г) політична ізоляція Радянського Союзу;
- д) командно-адміністративна система управління та відповідна їй система економічних відносин: державна власність, яка ототожнювалася з суспільною; державний план без урахування ефективності використання ресурсів; монополізація багатьох галузей виробництва;
- е) система зовнішньоекономічних зв'язків, яка відокремлювала внутрішню економіку від світового господарства.

Дещо змінилася ситуація з набуттям Україною незалежності у 1991 році. Склалися об'єктивні передумови активної участі України у міжнародному поділі праці, чому сприяє:

- значна зміна системи економічних відносин;
- прийняття низки Законів та Указів Президента про зовнішньоекономічні зв'язки та зовнішньоекономічну діяльність;
- прискорення світового науково-технічного прогресу;
- необхідність спільного вирішення глобальних проблем людства: демографічної, продовольчої, екологічної, усунення загрози ядерної війни тощо;
- структурна перебудова галузей народного господарства;
- визнання України та входження її в міжнародні організації.

Незважаючи на це, для активної інтеграції України у систему міжнародного поділу праці необхідно докорінно перебудувати весь зовнішньоекономічний механізм, належно оцінити роль і місце зовнішньоекономічних зв'язків у розвитку народного господарства. І при цьому обов'язково треба мати на увазі той безперечний факт, що у цілісній структурі світового господарчого комплексу достатньо складно знайти значну кількість учасників міжнародних економічних відносин, які б однозначно визначались як суб'єкти.

Головною причиною такого стану речей, на нашу думку, стало те, що головний фінансовий інструмент, який становить основу світового поділу праці (резервна валюта у світових фінансах – більше 70 % розрахунків за міжнародними договорами здійснюється за допомогою долара США), опинився у досить «скрутному становищі» [4...6]. На момент початку світової фінансової кризи (2007 рік) «вартість долара США» – облікова ставка Федеральної Резервної Системи (основного емітента), впала до «нуля».

Саме через це відбулося припинення розвитку світової економіки, почали відбуватися негативні процеси на споживчих ринках. Домогосподарства, і навіть цілі сектори та галузі економіки почали зазнавати значних втрат. Так, накопичені домогосподарствами борги (в тому числі і у США) сягнули позначки 130 % від реального доходу, аналогічна ситуація склалася у «фінансах» Греції – «видатки держави» складала 130 % доходів, кризові явища в

цілком «нормально функціонуючих до цього часу» економіках Європи (Італія, Іспанія, Ірландія, частково Франція, не кажучи вже про країни Центральної та Південної Америки) формально «призвели» до ситуації, коли у світовій економіці залишилося не більше десятка держав, які повною мірою відповідали б назві – «суб'єкти міжнародних економічних відносин» – США, Німеччина, Китай, Канада, Австралія, Великобританія.

Усі інші учасники міжнародних економічних відносин, які практично не маючи можливості будь-яким чином вплинути на рішення, які приймають світові економічні лідери, умовно (а точніше – «у переносному значенні») отримали статус «об'єктів міжнародних економічних відносин». Адже, виходячи з визначення, наведеного вище: «суб'єкт МЕВ – це учасник який має можливість самостійно приймати та реалізовувати рішення з метою реалізації своїх переважно економічних інтересів». Необхідність пристосовуватися до фінансово-економічного стану провідних економічних держав світу, відсутність будь-яких важелів впливу на фінансову політику Центрального банку світової економіки – Федеральної резервної системи США, глибокий рівень спеціалізації та кооперації у міжнародних економічних відносинах, падіння споживацького попиту на ринках, які обслуговують, у першу чергу, домогосподарства, призводять до того, що проведення самостійної економічної та фінансової політики кожної держави, яка не входить у групу економічно розвинених, стає ані теоретично, ані практично неможливою.

Адже, розглядаючи сучасний стан, в якому знаходиться світовий господарчий комплекс, у якому наша держава та окремі підприємства намагаються знайти своє місце і роль, необхідно ще раз наголосити на тому, що суб'єкт – це учасник зовнішньоекономічних відносин, який здійснює відносно самостійну господарську діяльність у власних інтересах. При цьому на його діяльність впливають, і у переважній кількості випадків, негативно, наступні фактори:

- поглиблення спеціалізації та кооперації господарюючих суб'єктів (компаній, корпорацій, окремих держав або навіть їх об'єднань);
- напружена, а фактично, кризова, ситуація на світових фінансових ринках.

Ці вкрай жорсткі обмеження на проведення господарської діяльності у рамках міжнародних економічних відносин змушують кожного економічного агента більш прискіпливо ставитися до визначення власного місця і ролі у світовому розподілі праці [7].

Проте саме такі обмеження повинні дозволити (і забезпечити) обрання того або іншого напрямку зовнішньоекономічної діяльності, серед яких:

- міжнародна торгівля товарами та послугами;
- міжнародна міграція капіталу;
- міжнародна міграція робочої сили;
- міжнародна передача технології;
- міжнародні валютно-фінансові та кредитні відносини;
- міжнародна економічна інтеграція;
- міжнародні зусилля у вирішенні глобальних економічних проблем

та досягти максимально можливого рівня фінансово-економічної незалежності. Така незалежність, у свою чергу, в умовах погіршення світової кон'юнктури, падіння ділової активності, зменшення споживацького попиту визначатиме як рівень конкурентоспроможності, так і функціонування підприємства як економічного суб'єкта в цілому, навіть, якщо через об'єктивні обставини підприємство, через обмеженість доступу до фінансових ресурсів зовнішніх ринків «фінансових послуг», змушене діяти у рамках вже напрацьованих і встановлених, реально діючих міжнародних економічних взаємозв'язків світового економічного господарчого комплексу.

Адже, у рамках вже розроблених проектів світового поділу праці національний товаровиробник має знайти шляхи до входження в такі проекти. Оскільки глобалізований світовий господарчий комплекс неспроможний «відкривати» додаткові вакансії для участі у проєктах, реалізація яких вже розпочата, оскільки будь-які – і ті, що вже реалізуються, і ті, що розроблені для реалізації на найближчу перспективу, мають чітко визначати головну складо-

ву, яка впливає на можливість його реалізації – витрати. А поява додаткового учасника проекту автоматично призводить до зростання витрат, зменшення прибутковості проекту, і взагалі ставить під сумнів можливість його повної реалізації, і, в першу чергу, з фінансової точки зору. Що, наприклад, і відбулося з інвестиціями у розвиток інтернет-проектів на початку 2000-х років. Помилково обраний напрям розвитку інтернет-проектів призвів до того, що загальний борг, накопичений їх розробниками, у якості отриманих кредитів склав близько 2,5 трлн. доларів США. Фактично, загальні борги, що накопичилися у світовій економіці, внаслідок чого ці ресурси фактично були виведені з обігу фінансово-кредитної системи світового господарчого комплексу, продовжують негативно впливати на розвиток світової економіки. Вже стало цілком зрозуміло, що накопичені борги, які продовжують впливати на рівень інфляції «основної світової резервної валюти», перейшли у стан «неповернення». І при цьому, списання цих боргів у рамках діючої світової фінансово-кредитної системи також є неможливим через низку виключно об'єктивних обставин.

Саме тому, організовуючи основний виробничий процес, плануючи фінансово-економічні показники, розробляючи будь-які інвестиційні проекти та затверджуючи плани з розробки, виробництва та впровадження на ринок нових товарів та послуг слід враховувати той факт, що будь-який національний товаровиробник, фактично ставши суб'єктом міжнародних економічних відносин, через об'єктивні обставини поступово перетворюється в їх об'єкт. Внаслідок такого стану речей, вищому менеджменту підприємства необхідно чітко визначити напрям (а у кращому випадку декілька) для проведення зовнішньоекономічної діяльності. Визначаючи цей напрям (напрями), оцінюючи основні загрози та проблеми, що можуть виникнути, необхідно звертати першочергову та прискіпливу увагу на наступні обставини.

По-перше, поглиблення спеціалізації вимагає від учасника міжнародних економічних відносин більш ретельно ставитись до виконання завдань, які на нього «покладаються» тими функціями, які він виконує у рамках виконання частки глобального виробничого процесу. Як наслідок, всі зусилля мають направлятися на задіяння всього потенціалу як фінансово-економічного, так і інтелектуального, наукового, соціального саме на виконання завдань цієї частки виробничого процесу. Це, у свою чергу, має забезпечити компенсацію негативних наслідків від проведення структурних змін та дестабілізації внутрішньої економіки держави в цілому, так і окремих підприємств, компаній, наукових закладів, промислових та сільськогосподарських виробників продукції, товарів, робіт та послуг.

Адже якісне виконання «свої частки загального виробничого процесу» у рамках світового господарчого комплексу неможливе одночасно в усіх напрямках виробництва товарів, робіт та послуг, які надаються споживачам. Для цього достатньо уважно проаналізувати стан, наприклад внутрішнього українського ринку, побутової техніки, засобів інформаційно-комунікаційного забезпечення як фізичних осіб (персональні комп'ютери, мобільні телефони, цифрова теле- та фотоапаратура, так і підприємств (комутаційні станції, електронно-обчислювальна техніка) і держави в цілому.

По-друге, світова фінансова система, яка функціонує в переважній більшості випадків на базі фактично однієї світової резервної валюти – долара США (за різними оцінками від 70 до 80 % контрактів на міжнародному рівні номіновані саме у цій валюті). Укладання таких контрактів можливе лише за наявності достатньої кількості фінансових ресурсів номінованих саме в основній світовій резервній валюті. Отримання її можливе лише (для національного товаровиробника) тільки після успішної реалізації власних товарів, робіт та послуг на міжнародних ринках.

При цьому слід зазначити, у сучасних умовах мова йде вже не про конкуренцію між окремими підприємствами, корпораціями, окремими товаровиробниками, а про конкуренцію економік цілих держав – учасників міжнародних економічних відносин. І як наслідок – жорстка конкуренція на рівні всіх складових, що забезпечують їх ефективне функціонування. А це і людський потенціал, і наукові досягнення, і інвестиційний клімат – можливість отримання гарантованого прибутку при входженні іноземного фінансового капіталу на внутрішній ринок держави, і ще безліч факторів і різноманітних аспектів, що впливають на економіку.

Тому, з огляду на ситуацію, яка склалась у світовій економічній системі, світовому поділі праці, перед національними товаровиробниками, а підприємства зв'язку при цьому не становлять виключення, постають достатньо складні для вирішення завдання.

Розглядаючи можливі напрями зовнішньоекономічної діяльності, менеджмент цих господарюючих суб'єктів має чітко визначити за рахунок чого підприємство має можливість зберегти власну фінансово-економічну стабільність, конкурентоспроможність на глобалізованих ринках товарів та послуг. При цьому слід обов'язково враховувати той факт, що перетворення переважної кількості «суб'єктів в об'єкти» зовнішньоекономічної діяльності вимагає чіткого відслідковування основних тенденцій, які мають місце на ринках фінансових послуг та страхування, інноваційних технологій, ідей та інтелектуальної власності, виробництва сучасних засобів виробництва, інфокомунікаційних технологій.

Головна роль у виконанні цих важливих завдань має покладатися одночасно на два напрями у діяльності підприємства. Одночасне детальне опрацювання питань як внутрішньо, так і зовнішньоекономічної діяльності має торкатися напрямів фінансового менеджменту та маркетингу. Урахування всіх процесів на ринках товарів, робіт та послуг (і, в першу чергу, споживацький попит, пріоритети які суспільство визначає у своїй життєдіяльності) у поєднанні з процесами глобалізації визначають саме ці два напрями як визначальні [8, 9].

Завдання вищого менеджменту підприємства, саме і має полягати у тому, щоб чітко визначити, яку за напрямом та обсягом інформацію вони мають накопичити, проаналізувати, узагальнити та підготувати на її основі виважені пропозиції. І вже, на їх основі, має відбуватися визначення стратегії розвитку та функціонування підприємства зв'язку як у рамках світового поділу праці, так і в межах національної економіки з чітким визначенням пріоритетів як у внутрішній фінансово-економічній політиці та стратегії підприємства, так і на зовнішніх напрямках діяльності.

При цьому слід постійно мати на увазі наступний факт. Створена світова інфокомунікаційна мережа, об'єми інформаційних потоків, що передаються/приймаються з використанням сучасних засобів інфокомунікацій, перехід людства на черговий рівень свого розвитку – побудова інформаційного суспільства мають бути чіткими орієнтирами для підприємства зв'язку при організації основного виробничого процесу, який є складовою частиною і функціонує вже у рамках сформованого загальносвітового інформаційного простору.

Саме підприємства зв'язку, що через об'єктивні обставини не можуть проводити самостійну фінансово-економічну діяльність – бути виключно суб'єктом міжнародних економічних відносин, шляхом максимального задіяння власного потенціалу фінансових і маркетингових служб мають розробляти та реалізовувати стратегічні плани розвитку. Їх основне завдання, через складність, (а практично повну неможливість самостійного входження в уже створену світову систему інформаційно-комунікаційних технологій та мереж у якості суб'єкта) ставить перед цими напрямами діяльності підприємства необхідність формулювання основного завдання – розробку нових послуг, що мають забезпечити перетворення інформації в основну і визначальну складову будь-якого виробничого процесу.

І тільки такий підхід зможе забезпечити збереження за підприємством зв'язку статусу суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності, і припинити його «поступове перетворення» в об'єкт міжнародних економічних відносин (зовнішньоекономічної діяльності).

Висновки

Вирішення такого надскладного завдання можливе внаслідок розробки та реалізації виваженої кадрової політики підприємства. Її зміст та реальне наповнення мають сприяти відбору, підготовці, перепідготовці та навчанню персоналу фінансової і маркетингової служб підприємства, який, незважаючи на складнощі фінансово-економічного стану, як національного, так і світового господарського комплексу, буде спроможним забезпечити «збереження» за підприємством зв'язку статусу суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності. Одним із наявних ефективних інструментів, який може використовуватися кадровою службою підприємства

тва зв'язку для розробки та реалізації стратегічно виправданої кадрової політики, може слугувати комплекс програмного тестування «Стимул», розроблений та апробований науковцями Одеської національної академії зв'язку ім. О.С. Попова [10]. Отримані результати його використання, практичний досвід роботи кадрових служб, що спираються на об'єктивні дані щодо особистісних характеристик персоналу [11], можуть слугувати підґрунтям для розробки та реалізації ефективної кадрової політики та стратегії підприємства зв'язку, яка має забезпечити внаслідок підбору персоналу збереження за підприємством зв'язку статусу суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» від 16 квітня 1991 року № 959-ХІІ // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/959-12>.
2. Амеліна І.В. Міжнародні економічні відносини: навч. посіб.] / Амеліна І.В., Попова Т.Л., Владимиров С.В. – К.: Центр учбової літератури, 2013.
3. Тюріна Н. М. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: навч. посіб.] / Н. М. Тюріна, Н. С. Карвацька. – К.: Центр учбової літератури, 2013. – 407 с.
4. Мазуренко В.І. Системні детермінанти та етапи розгортання світових фінансових криз / В.І. Мазуренко // Вісник Київського національного університету імені Т. Шевченка. – 2011. – С. 50-57. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://papers.univ.kiev.ua/mizhnarodni_vidnosyny/articles/System_determinants_and_stages_of_deployment_of_the_global_financial_crisis_19271.pdf.
5. Хазин М. Кредити / Хазин М. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://worldcrisis.ru/crisis/tag_vcsqcnty.
6. Хазин М. О масштабе кризиса в США / Хазин М. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://worldcrisis.ru/crisis/1136733>
7. Гребельник О.П. Основи зовнішньоекономічної діяльності: навч. посіб. – [33-тє видання, перероб. та допов.] / Гребельник О.П. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 430 с.
8. Котлер Ф. Маркетинг менеджмент. Экспресс-курс / Котлер Ф. – СПб.: Питер, 2005. – 800 с.
9. Ландреви Ж. Меркатор: теория и практика маркетинга / Ландреви Ж., Леви Ж., Линдон Д. – М.: МЦФЭР, 2007. – 1176 с.
10. Воробієнко П.П. Дослідження особистісних характеристик персоналу у діяльності підприємств за допомогою програмного комплексу «Стимул» / П.П. Воробієнко, К.С. Озарко, Ю.В. Опотяк // Вісник соціально-економічних досліджень. – 2012. – № 1 (44). – С.161–166.
11. Озарко Е.С. Подход к оценке эффективности деятельности персонала с учетом личностного фактора / Е.С. Озарко, Ю.В. Опотяк, В.В. Челомбитько // Бизнес информ : зб. наук. праць. – Харків : ХНЕУ, 2014. – № 4. – С.271–277.

REFERENCES:

1. The Law of Ukraine "On Foreign economic activity" [Online], available at: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/959-12>.
2. Amelina. I. International economic relations / Amelina I., Popova. T., Vladimirov. S. – K.: Center of educational literature, 2013.
3. Tyurina N. Mercator: Foreign economic activity of the enterprise / N. Tyurina, N. Karvatska – K.: Center of educational literature, 2013.
4. Mazurenko, V. "System determinants and stages of the international financial crisis" [Online], available at: http://papers.univ.kiev.ua/mizhnarodni_vidnosyny/articles/System_determinants_and_stages_of_deployment_of_the_global_financial_crisis_19271.pdf.
5. Khasin, M. "Credits" [Online], available at: http://worldcrisis.ru/crisis/tag_vcsqcnty.
6. Khasin, M. "About the scale of the crisis in the USA" [Online], available at: <http://worldcrisis.ru/crisis/1136733>.
7. Grebelnik, O. "Fundamentals of foreign economic activity". – K.: Center of educational literature, 2008.
8. Kotler, F. "Marketing Management". – SPb.: Peter, 2005.
9. Landrevy, J. "Mercator: Theory and Practice of Marketing". – M: International Center for Financial and Economic Development, 2007.
10. Vorobiyenko, P, Ozarko, K., Opotyak, Yu. The study of personality characteristics of personnel in the enterprise software system by means of "Stimulus". Journal of Social and Economic Research 1, 44 (2012): 161-166. Print.
11. Ozarko, K., Opotyak, Yu, Chelombitko, V. Approach to evaluating the effectiveness of personnel taking into account personal factor. Business Inform 4 (2014): 271-277. Print.